בנכסים אלו: אלא בנכסים אלו כ"ע

אם מת: מואם נדר בחייו ובמותו. כיון דמפרש במותו מת לא יירשנו

אלמא דאדם אוסר דבר שברשותו לכשינא מרשותו לאחר מותו: שאני

הכה כ דאמר בחייו ובמוחו. אבל היכא דאמר בסתם אימא לעולם אין

אדם אוסר וכו': מ"מ קשיא. כדאמרינן אי בהאי טעמא פליגי ליפלגו

א) לקמן מו., ב) [לעיל לט.], ג) [שייך לע״א], ד) [דף מו.], ב) [דף מו.],

ו) בס"א: מימריה קמא,

ו) ל"ל ולוקח,

הגהות הב"ח

(A) גמ' ור"י וריט לקיט סברי נכסיס אלו אדס: (ב) רש"י ד"ה שאני

ואמר

(כ) רש״. הכל דמפרש וז (י) ד"ה

(1)

פליגי וכו׳ אמריגן אדס:

(ד) ד"ה קונס וכו' דהוי משמע דומיא דגכסים אלו וכו׳ רב ושמואל וכו׳ הס״ד ואח״כ מ״ה

בעומדין אילנות על הגבולין

והפירות נוטין לחוץ שיכול וכוי לצורך אכילה אפקריה ועכשיו:

פירוש הרא"ש

דהכי קאמר ליה בחייו ובמותו. אגל אי לא פריש

אפילו אמר נכסי אלו אינו

חוסר לכשינה מרשותו:

נב א ב מיי' פ"ו מהל' נדרים הלכה יג יד סמג לאוין רמב:

נג ג מיי שם הלי יג: ד מייי שם הלכה טו סמג שם טוש"ע יו"ד סימן רכא סעיף ה:

תוספות

מכל מקום [קשיא]. ס"ל דאין אדם ס"ל דאין אדם אוסר דבר שלא ברשותו לשמעינן מילמיה באלו: אלא בגבסי אלו לא םברי ל"ש נכםי אלו לא שנא נכםי אוםר. וקשה אמאי נקט במילחיה נכסי אלו הוה מלי למיפרך מהך ברייתא דלעיל קונם שאתה נהנה מת יירשנו אלמא בנכסי אינו אוסר או מהאי דלעיל (דף לה.) גבי קורדום מת או נתנו במתנה מותר מיהו ניחא בנונגנה מותר מיהו ניחל ליה טפי לאותובי ממתניתין דלקמן דדמי טפי לנכסי אלו דקתני: בי איבא יהתנן בפ' השותפין. מותר דלא נאסר אלא בעודהו לכלו לנוסו לולנו לפולטו לרשותו: אלא כי אמרי רבי יוחנן וריש לקיש בנכםי רב ושמואל בנכםי אלו. ולא פליגי: מאי שנא דאוכל מן הנוטות דפירי דהפקירא אינון ארעא נמי הפקירא הוא ואפקרה רחמנא לנורך אכילה ואמאי לא ירד בה לאכול מאותן

נח ירד כה נחסות מחותן
שאינן נוטות:
בעומדים על הגבולין.
דיכול לחולשן בלא ירידה
בתוך השדה ולכך אמר
דלא ירד לחוך השדה כיון אפפר מווכנט כמו ידיה אבל היכא דאין עומדין על הגבולין לעולם יורד ואוכל דרחמנא אפקריה: אלא נזירה שמא ירבה זמוכני ללמננמי מפקלים. אלא גזירה שמא ירבה בעמידה. לאחר אכילה בעבריה ולצורך אכילה אפקריה רחמנא שלא לצורך אכילה לא ואינו מותר אלא בנוטות שנוטות מחוץ לשדה וחינו נכנס לתוך השדה כלל: המודר הנאה מחבירו. שחבירו הדירו שלא יהנה משלו: לא ישאילנו חבירו דקא מהני ליה ולא ישאל מחבירו ובגמרא פריך הא לא מהני ליה למודר: ולא ילוונו חבירו. דקמהני ליה: ולא ילוה חבירו ממנו. ובגמרא פריך אמאי: לא ימכור לו חבירו. דאמרינן בשילהי פירקין דלעיל (דף לא.) דמיתהני מוכר ז) ללוקח ולכך אסור בין למוכר בין ללוקח:

דידיה הוו וכמו שנפרש בפירקין דלקמןדי) בס"ד אלא משום דתנא רישא יירשנו לומר שדינו כשאר היורשים אפי׳ ליהנות מן הנכסים תנא סיפא נמי לא יירשנו לומר שאינו מותר ליהנו' מירושתו. ומ"מ שמעי' מהא דיכול אדם לאסור פירותיו על חבירו לאחר שילאו מרשותו ולא הוי כאוסר נכסי

חבירו על חבירו: ומהדרינן שחני הכח דקה"ל בחייו ובמוחו. והשתח נחתינן דרגה ממחי דסבירה לן מעיקרה דהוה סבירה לן עד השתה דלה מהני שום לישנא למיסר לאחר שינאו מרשותו משום דהוו כנכסי חבירו על חבירו והשתא מודינן דכי מפרש לישניה מלי אסר. מיהו אי מהך קושיא בלחוד הוה מלינן למימר דנהי דכי מפרש לישניה מצי אסר אפ״ה בלשון נכסים אלו לא משמע אלא עודן ברשותו דאע"ג דכי קאמר מדיר נכסים אלו וכי קאמר נודר ביתד זה לשונות שוין הן ותנן לקמוף גבי נודר דכי האמר ביתך זה משמע אפי׳ לאחר שינאו מרשותו וה״נ הל״ל כי קאמר מדיר נכסים אלו כיון דמדיר נמי אי מפרש לישניה מלי אסר אפילו לאחר שינאו מרשותו אפ"ה לא דמי משום דכי אמר נודר בית זה משמע דגופיה של בית אסר אנפשיה אי משום דלא מקבל עליה ההוא ביתא אי משום דריע מזליה או מטעמא אחרינא הלכך שפיר משמע לישניה דלא תלי אסוריה בדאיתיה ממריה קמיהי אבל כי אסר ליה מדיר

נהי דא"ל נכסים אלו כל היכא דלא פריש בהדיא אפילו לאחר שינאו מרשותו לא משמע אלא כי איתנהו ברשותיה דמאי איכפת ליה אי מיתהני אידך במה שאין לו חלק ונחלה כלל הלכך כל היכא דלא פריש בהדיא אלא אמר נכסים אלו לא משמע אלא בעודן ברשותו. ואתיא לן מתני' שפיר דהך דינא אשמעי' והוי רבותא טפי ותנא רישא משום סיפא אלא דאכתי לא ניחא לן דמ"מ קשה קושיא קמייתא דאם איתא דס"ל הכי לרבי יוחנן ור"ל הוו להו לאפלוגי אנכסי׳ אלו בהדיא. ומהדרינן אלא בנכסים אלו לא פליגי דודאי אדם אוסר כי פליגי בנכסי דרב ושמואל סברי אפילו נכסי אדם אוסר וכי אמרי אלו לאו דוקא

אם מת לא יירשנו שאני הכא דהא א"ל בחייו ובמותו מכל מקום קשיא אלא בנכסים אלו כ"ע לא פליגי כי פליגי בנכסי רב ושמואל סברי ל"ש נכסים אלו ל"ש נכסי אדם אוסר ור' יוחנן ור"ל סברי נכסים 6 אדם אוסר נכםי אין אדם אוסר ומי איכא למ"ד ל"ש נכסים אלו ול"ש נכסי והא תנן יהאומר לחבירו קונם לתוך ביתך שאני נכנם שדך שאני לוקח מת או שמכרו לאחר מותר לבית זה שאני נכנם שדה זו שאני לוקח מת או שמכרו לאחר אסור אלא "כי אמרי ר' יוחנן וריש לקיש בנכסי ורב ושמואל בנכסים אלו ולא פליגי: ובשביעית אין יורד לתוך שדהו כו': מאי שנא דאוכל מז הנוטות דפירי דהפקירא אינון ארעא נמי אפקרה אמר עולא בעומדין אילנות על הגבולים יר' שמעון בן אליקים אמר יגזירה שמא ישהא בעמירה: מתני יהמודר הנאה מחבירו לא ישאילנו ולא ישאל ממנו לא ילונו ולא ילוה ממנו ולא ימכור לו ולא יקח ממנו:

דפשיטא להו דכל היכא דאמר נכסי אפילו כי אמר אלו אין דינו אלא בנכסי ואפ״ה אדם אוסר אי משום דנכסי נמי לעולם משמע ואלו שהן

עכשיו נכסי קאמר אי משום דכיון דחיילא עלייהו איסורא תו לא פקע ור' יוחנן ור"ל סברי דדוקא נכסים אלו אדם אוסר אבל נכסי אין אדם

אוסר. והשתח אתיא מתני שפיר לר' יוחנן ור"ל כדאיתא לרב ושמואל דר' יוחנן ור"ל בנכסים אלו מוקמי לה ורישא רבותא קמ"ל דאע"פ

שהגיע שביעית אינו יורד ואינו אוכל דאדם אוסר דבר שברשותו לכשיצא מרשותו וסיפא רבותא קמ"ל דאם בשביעית נדר אין יורד לתוך שדהו

וכי קאמרי ר' יוחנן ור"ל נכסי עליך וכו' לאו דמוקמי לה למתני' בנכסי אלא לרב ושמואל קמהדרי וה"ק להו אי בנכסי איירי תנא לא הוה תני הכי אלא הכי הוי דינא דלפני שביעית אין יורד ואוכל וכשהגיע שביעית אוכל ואי הכי לא אשמעינן מידי אלא ודאי מתניחין באומר נכסים

אלו ומש״ה נדרא חייל אפילו לאחר שהגיע שביעית. ומקשינן דא״א דלימרו רב ושמואל דאפי׳ כי אמר נכסי ליתסרו נכסים אפילו לאחר שינאו מרשותו דהא אפילו גבי נודר חנן דכי קאמר לביתך לא משמע אלא כל עוד שיהא שלו אבל לא לאחר שמכרו וכ"ש גבי מדיר דלא משמע

כי אמר נכסי אלא בעוד שיהו ברשוחו. ומהדרינן אלא כי אמרי ר' יוחנן ור"ל בנכסי ורב ושמואל בנכסי אלו ולא פליגי כלומר דרב ושמואל

מוקמי לה למתני באומר נכסי אלו דכיון דאמר אלו אע"ג דאמר נכסי הרי כאילו אמר נכסים אלו ואסירי אפי׳ לאחר שהגיע שביעית ורישא

רבותא קמ"ל ור' יוחנן ור"ל נמי הכי מוקמי למתני' וה"ק לא תיסק אדעתין דמתני' דקתני דאפילו הגיע שביעית אינו יורד ואינו אוכל

מתוקמא אפילו בנכסי וטעמא משום דכיון דנחית בהו איסורא תו לא פקע דליתא אלא כל היכא דלא אמר אלא נכסי לא מתסרי אלא כי איתנהו

ברשותיה אבל הגיע שביעית אוכל מן הנוטות דפקע להו איסורייהו הלכך ודאי מתני׳ לא מיתוקמא אלא בנכסי אלו. ואע״ג דהאי דינא מצית

למיגמרי׳ ממחני׳ דהאומר לחבירו קונם לביתך שאני נכנס וכו׳ א״ר יוחנן אמתני׳ לפרושה ולברורה דלא ניטעי בה משום דסתם מודר הנאה מחבירו

בנכסי משמע כדמנן לקמן [מג.] המודר הנאה מחבירו וכו׳ נותן לאחר לשם מחנה והלה מותר בה ואי באומר נכסים אלו אין הלה מותר בה. כנ"ל פירושא דהאי שמעתא. ולא ידענא אמאי נקט הש"ס במסקנא ר' יוחנן ור"ל מקמי רב ושמואל דה"ל למינקט רב ושמואל ברישא כדקמסדר להו למימרינהו מעיקרא מקמי ר' יוחנן ור"ל ונראה בעיני משום דכל שקלא וטריא דסוגיין נקטינן דר' יוחנן ור"ל קיימי אמילחייהו דרב ושמואל לאפלוגי עליה

מש"ה כי הדרי למימר דלא פליגי מקדמינן לדר" יוחנן ור"ל מקמי רצ ושמואל לומר דלאו אמילחייהו קיימי כלל. ואים דגרסי הכא ורצ ושמואל בנכסים אלו מיהו אפילו להך גירסא ה"ה בנכסי אלו דאדם אוסר שהולכין אחר לשון אחרון דאמר אלו והכי איתא בירושלמי [פ״ה ה״ג] ביתך זה משום מה אתה תופסו משום ביתך או משום זה ומסקנא משום זה: ארעא נמי רחמנא אפקריה. כלומר ללקיטת הפירות ולמה לא ירד לחוכה ללקוט פירומיה: **אמר עולא בעומדין אילנוס על הגבולין.** אין הכי נמי דללקוט אילנוס שבאמצע השדה מוחר לירד לחוכה אבל ללקוט אילנות שעומדין על הגבולין לא דרחמנא לא אפקרה לארעא אלא ללקוט פירוחיה הלכך כיון שאילנות הללו יכול ללקט אותם לא ירד: ר"ש בן אליקים אומר גורה שמא ישהא בעמידה. ומש"ה אפי' ללקט אילנות שבאמצע השדה לא ירד לתוכה דנהי דמדינא שרי דארעא רחמנא אפקרה משום גזרה אסור. ואע"ג דהכא גזרינן שמא ישהה בעמידה ולעיל (דף לט.) גבי חולה לא גזר שמואל אלא שמא ישהה בישיבה אבל בעמידה לא גזר דא"כ ליחסר לבקרו אפי" עומד החם היינו טעמא משום דכיון דדרך מבקר לישב ואתה מצריכו לעמוד אית ליה היכרא ולא ישהה בעמידה אבל הכא מאי היכרא אית ליה הא אין דרך ללקוט את הפירות אלא בעמידה ושייך למיגזר שמא ישהה: בזרבר' לא ישאילנו. מודר למדיר ובגמרא מפרש טעמא: ולא ישאל ממנו. מודר מחדיר דהא מתהני מיניה. שאלה שייכא במידי דהדר בעיניה כבהמה וכלים הלואה שייכא במידי דלא הדר בעיניה כהלואת מעות:

משום שיכול להושיט ידו וליקח מבחוץ אבל אין עומדין על הגבולין אינו יורד לתוך שדהו דאסור לו לירד לשם: גוירה שמא ישהא בעמידה. דלאחר שאכל עומד לו לשם וקמיתהני מנכסים דמדיר ואסור דהאי דאפקריה רחמנא כל זמן שהוא אוכל אז יכול לעמוד לשם דהפקר הוא אבל שלא לצורך אכילה לא אפקריה: בותבי' המודר הנאה מחבירו לא ישאיל לו. שאלה בכלים. הלואה במעות:

נמ'

נא פליגי. דמשמע נכסים אלו לעולם: כי פליגי דחמר נכסי. ר' יוחנן ור"ל סברי היכא דאמר נכסי אין אדם אוסר וכו׳ דנכסי משמע כל זמן שהן ברשותי ורב ושמואל סברי אפילו אמר נכסי (מ) (אמר) אדם אוסר דבר וכו': הוגם לחוך ביתך שחני נכנם. כל זמן שהוח ביתך דהוי דומיא דנכסי עליך כיון שמת בעה"ב או שמכרו לאותו בית לאחר מותר ליכנס בו דהשתה חינו שלו הבל אמר לבית זה שאני נכנס דהוי משמע (ד) נכסים אלו דקא אסר הבית עליו לעולם אע"פ שמת או מכרו לאחר אסור ליכנם בו. אלמא דשאני בין נכסי לנכסים והיכי קאמרי רב ושמואל ל"ש נכסי ול"ש נכסים דאדם אוסר וכו': אלא כי אמרי רב ושמואל: בעומדים אילנות על הגבולין. לחוץ שיכול לתלוש מן הפירות מבחוץ מש"ה אינו יורד דהא דרחמנא אפקריה לארעא גבי שביעית לנורך אכילה ועכשיו לא היה נכנס לצורך אכילה: ר"ש בן אליקים אמר. הא דקתני אוכל מן הנוטות ודאי כדקאמרת כגון דעומדין על הגבולין

גמ'

מ"מ קשיא. ליפלגו בנכסיס אלו: שרך שאני לוכח. היכא דאמר המודר שדך הוי כאומר המדיר נכסי לבית זה הוי כמו נכסי אלו: ולא פליגי. ושמואל שאמרו נכסים אלו אמתניתין קאי וניחא להו לפרושי מתניתין דקתני יבשביעית אוכל מן הנוטות להיינו נדר בשביעית ורבי יוחנן ור"ל ניחא להו לפרש הגיע שביעית: ארעא נכוי הריע שביעית: רחמנא אפקרי'. לילך נתוך השדה כדי ללקט הפירו': בעומרין על הגבולין. ואינו לריך ליכנס בתוך השדה ואפשר לכל אדם אין לו רשות ליכנס כיון שיכול ליקח הפירו׳ או שמא אנו"ג דלאינש אחרינא מותר למודר אסור אבל ליקח פירות העומדין בתוך ה השלה יכול ליכד: גזירד השדה יכול נירד: גזירה שמא ישהה בעמידה. יותר מכדי זורך לקיטת פירות הלכך לא יכנס לחוך השדה כלל ללקט הפירות: מתני לא ישאל ממנו. מפרש בגמרא וכן לא ילוה ממנו: לא ימכור לו ולא הח ממנו. בזבינא מליעא דאיכא הנאה לתרוייהו שוה בשוה אבל למכור לו ביותר יליקח ממנו בפחות מותר: